

'Naoberschap' ook in de raad?

Mijnheer de voorzitter,

Hoewel Lokaal Belang een relatief jonge partij is kunnen we bogen op een uitgebalanceerde combinatie van politieke ervaring en een onbevangen inbreng vanuit de (fractie-) leden.

Tijdens de verschillende overleggen hebben we uitgebreid stil gestaan bij de veranderende omstandigheden op welk bestuurlijk en maatschappelijk gebied dan ook. Hoewel we als Lokaal Belang voornamelijk gericht zijn op onze eigen inwoners kunnen we onze ogen niet sluiten voor de wereld om ons heen. Europese en landelijke beslissingen hebben een nadrukkelijke weerslag op de beleids- en financiële ruimte van de gemeentes en daarmee haar inwoners. In dit maatschappelijk krachtenveld lijkt de politiek soms op aangeschoten wild, is zoekende naar haar rol en ontstaan er nieuwe reacties vanuit de maatschappij.

Mijnheer de voorzitter, daar waar landelijke overheden schijnbaar ongehinderd forse schulden mogen opbouwen moeten we als gemeente komen tot een sluitende begroting.

We kunnen dit op diverse manieren benaderen. De boekhoudkundige methode, kloppen de cijfers? Is het weerstandsvermogen voldoende, investeren we teveel of te weinig en niet onbelangrijk, wat gebeurt er met de woonlasten.

Men kan ook kiezen voor de benadering t.a.v. mogelijke maatschappelijke effecten, welk te verwachten effect heeft beleid op onze inwoners.

In deze raad zijn we gewend om naar een combinatie van beide methodieken te kijken en hierover met elkaar in gesprek te gaan.

Met regelmaat leidt dit tot een debat waarin de verschillen tussen de fracties duidelijk worden besproken, dat is de functie hiervan. Maar mijnheer de voorzitter, het is goed voor de hele gemeente dat er het afgelopen jaar ook een aantal moties raadsbreed zijn aangenomen en bijv. hebben geleid tot enkele raadsbrede werkgroepen waarin samen met college en andere deskundigen constructief gewerkt wordt aan oplossingen voor knelpunten en scenario's voor nieuw beleid. Het is al vaker gezegd, als raad streven wij naar een optimale combinatie van wonen, welzijn en werk voor onze inwoners, alleen bewandelen we als fracties soms verschillende routes.

Mijnheer de voorzitter, de fractie van Lokaal Belang zoekt het (zeker in het eerste deel van dit betoog) niet in de verschillen maar juist in datgene wat ons bindt, simpel gezegd, onze inwoners. Daarmee wil ik absoluut niet suggereren dat we, en daarmee bedoel ik de gehele raad, dit nu niet zouden doen. Integendeel, we lopen voorop met onze burgerparticipatie. Middels initiatieven als de bond van 100, burgerjury en burgerbegrotingsforum betrekken we onze inwoners actief bij het lokaal bestuur. Voor het komende jaar staat een brede burgervisitatie op de planning. Hiermee ronden we het raadsbreed afgesproken VNG-traject 'In actie met burgers' af.

We zien dat naast de bestaande wijk- of dorpscomités steeds meer inwoners zichzelf organiseren. De 'klimaatstraat' was een eerste mooi voorbeeld. Een 'sociale straat' voor onderlinge zorg zou zo maar het volgende kunnen zijn. Burgers blijken steeds vaker eigen verbanden te vormen voor bijv. opwekking energie, deelauto's en wijkzorg. Als gemeentebestuur moeten we ruimte laten en scheppen voor dit soort burgerinitiatieven, zodat we zorgvuldig toewerken naar een andere balans tussen gemeenschap en gemeente.

Ik wil dit toch even kort illustreren met een positief voorbeeld. In Megchelen is er een dorpswerkgroep actief met het opstellen van een nieuw dorpsplan. Afgelopen week was er een klankbordbijeenkomst met een brede maatschappelijke vertegenwoordiging, niet alleen de inwoners van Megchelen maar ook Wonion, Sensire, de politie, de VVV, basisschool, oudheidkundige vereniging en nog anderen hebben bijgedragen aan een brede discussie waarin gezocht is naar versterking van elkaars mogelijkheden, natuurlijk is er gekeken naar een 'wensenlijstje' maar veel interessanter, hoe kunnen wij deze zelf invulling geven i.p.v. het 'wensenlijstje' bij de gemeente neer te leggen en de raad te laten aangeven wanneer deze wensen gerealiseerd zijn. We hebben Megchelen even genoemd omdat dit een actueel voorbeeld is maar in alle kernen zie je dat bewoners in staat en bereid zijn initiatieven te ontwikkelen, oplossingen voor te stellen en te helpen met de realisering hiervan.

Hoewel er verschillend gedacht kan worden over de wijze van inbreng zien wij daarom ook een burgercomité dat zich verdiept in financiële vraagstukken niet als een bedreiging voor de raad of het raadswerk maar kan het ook een versterking zijn. Wij willen recht doen aan dit rapport middels een gesprek met dit comité. Naast de financiële (objectieve) aspecten heeft onze belangstelling ook de toonzetting (subjectieve aspecten) van dit rapport.

Mede omdat wij het gevoel hebben dat we er nog niet zijn. We moeten niet alleen denken vanuit de raad, maar meer vanuit onze inwoners.

Voor ons als raad kan dit een andere benadering van onze werkwijze betekenen zoals meer afstand nemen van de uitvoering. Uiteraard is dit in het dualisme zo verwoord, maar de praktijk is wat weerbarstiger. Sterker nog, als je kijkt naar de drie O's overheid, ondernemers en organisaties zijn wij met zijn allen producenten, wij ontwikkelen producten, diensten die onze inwoner dan mag consumeren. Inmiddels zie je dat de burger ook producent wordt en dit leidt tot een verschuiving in de verhoudingen. Het lijkt Lokaal Belang boeiend om hier middels een themadag op voort te borduren. Nogmaals, dit niet vanuit politieke verschillen maar het gezamenlijk doel, een prettige, betaalbare gemeente te zijn van en voor onze inwoners.

Natuurlijk is dit uitgangspunt niet nieuw, de CDA-fractie heeft in haar vorige beschouwingen het uitgebreid gehad over civil society, andere fracties noemen dit naoberschap. Laten we als raad ook een vorm van 'naoberschap' uitstralen. Opvallend is dat in deze begroting het college op verschillende plaatsen meer aandacht besteedt aan

mogelijke rollen voor onze inwoners dan we gewend zijn en dit willen we toch even benadrukken met een citaat uit de begroting:

Programma 3.2.3.1 Programmatische lijn gemeenschapszin en dan subdoelstelling 1
"Burgers zijn zelf verantwoordelijk voor hun 'eigen samenleving'. De burger en zijn verbanden staan centraal. De rol van de overheid is vooral een faciliterende, verbindende en regisserende. Daar waar nodig ondersteunt de overheid " einde citaat.

Naar de mening van Lokaal Belang gaat dit duidelijk verder en is dit een andere vorm dan datgene wat we eerder vastgelegd hebben in onze 'duale fabriek'. We zijn hier zeker niet op tegen maar hebben toch twee korte kanttekeningen;

- ten eerste, en ik vertaal maar kort door de bocht, dit mag niet betekenen dat we de systematiek van de landelijke overheid volgen door het beleid maar 'over de schutting te gooien', tegelijkertijd een korting mee te geven en het de betrokkenen verder maar zelf uit te laten zoeken
- als tweede de regisserende rol. In het algemeen bestuur maar ook in theater en film is een regisseur vaak iemand die beslist op welk moment wat door wie uitgevoerd moet worden, sterk bepalend dus. Als lokaal bestuur wordt in onze beleving deze rol minder belangrijk en moet juist het accent op verbinden liggen, verbinden van initiatieven, bewoners, netwerken. Meer faciliteren dan regisseren!

Mijnheer de voorzitter, op elk niveau zien we dat burgers initiatieven overnemen, in sommige landen heeft dit geleid tot revoluties, dichterbij huis zien we de 'occupy-beweging' opkomen en misschien krijgen we in onze gemeente wel een omslag van 'dorpsbelang' naar een 'buurtonderneming' en nogmaals, wat is dan hierin de rol van ons als raad?

Mijnheer de voorzitter, hoewel voorgaande tekst nadrukkelijk de hoofdlijn van dit betoog is ontkomen we ook niet aan een nadere beschouwing ten aanzien van onze programma's.

Krachtige kernen in een prachtig gebied blijft natuurlijk gaan over woningbouw, zoals vorig jaar al vastgesteld hebben we middels de woonvisie de plannen naar beneden bij moeten stellen. Toch is er vanuit onze inwoners nog steeds vraag naar woningen maar dan meer gericht op specifieke categorieën zoals starters- en seniorenwoningen. Helaas wordt mede door Europese wetgeving t.a.v. inkomen vs huur en het beleid van banken inkomen vs hypotheek het onze inwoners niet gemakkelijk gemaakt om in- cq door te stromen. Lokaal Belang wil daarom doorgaan met startersleningen en met verhuurders in overleg over de ontwikkeling van een categorie €600-€800 bij voorkeur energiezuinige, woningen.

Naast de kernen bestaat het prachtig gebied merendeels uit landelijk landschap. Dit is deels een natuurlijk landschap en deels een cultuurlandschap. Hoewel sommigen nog het beeld hebben van kleine boerderijtjes, omlijst met luiken bij de ramen, scharrelkippen en scharrelvarkens is dit geromantiseerd beeld verdwenen en vervangen door grotere boerderijen, een efficiënte verkaveling met zo min mogelijk obstakels (cq bomen) en door andere activiteiten zoals camping, boerengolf, maïsdoolhof, u kent de voorbeelden. Om toch recht te doen aan het landschap en de natuur zijn de LOG's bedacht. In scenario A een oplossing maar voor scenario B, met andere belangen, een ramp. Toch geeft Lokaal Belang nog steeds de prioriteit aan landbouw in het buitengebied. Niet alleen als belangrijke economische pijler maar ook als 'beheerder' van onze omgeving. Wij willen graag meedenken over het dilemma 'tegenstrijdig belang vs gezamenlijk belang', dit zeker in relatie tot het eerste gedeelte van mijn betoog.

Ten aanzien van Varsseveld denkt Lokaal Belang te mogen constateren dat er al veel gebeurd is. We zijn begonnen met het negatieve effect van het verdwijnen van het gemeentehuis, inmiddels heeft deze een passende nieuwe invulling gekregen. Met de ontwikkeling van onder andere het Borchuus, centrumplan en Zwanenpoort zijn al veel vernieuwingen al gerealiseerd. Met de bouw van de turnhal en aanpassing van de sporthal krijgt niet alleen Varsseveld maar ook haar directe omgeving en onze gemeente een hoogwaardige sportvoorziening.

Hoewel de leefomgeving in Varsseveld in hoog tempo is verbeterd zijn we voor de toekomst benieuwd naar de mogelijkheden rondom de kaasfabriek en het Lundia-terrein. Misschien wel een unieke kans om nu al met inwoners aan de slag te gaan over mogelijke invulling van deze gebieden.

Mijnheer de voorzitter, het is verleidelijk om hier elke kern de revue te laten passeren en stil te staan bij de verscheidenheid aan projecten die in gang is gezet zoals de make-over van Terborg, centrum Ulft. Toch zijn er door uw college in het verleden toezeggingen gedaan die nog niet opgepakt zijn. Een voorbeeld is het dorpsplein in Etten. Dit bewonersinitiatief blijft liggen en eigenlijk willen we dat dit weer opgepakt wordt. Temeer daar in Etten het vervallen pand van Vink een negatieve invloed heeft op de woonomgeving is Lokaal Belang van mening dat hier enige voortvarendheid geboden is. Misschien is het te overwegen om de eigenaar van een 'rotte kies' aan te bieden elders een gelijkwaardig bouwperceel uit te ruilen, zodat de gemeente eigenaar wordt en het verval een halt kan toeroepen middels een zinvolle bestemming.

Samenleven en zorgzaam zijn is voor Lokaal Belang een belangrijk thema. Juist hier heeft de overheid een belangrijke rol voor de gemeente neer gelegd. Immers, wij kennen onze inwoners en worden geacht vanuit deze kennis passende zorg aan te kunnen bieden.

Echter denken we ook te kunnen constateren dat dankzij dezelfde overheid de zorg over georganiseerd is of zoals een wijkverpleegkundige zegt: ik moet langs een manager, projectleider, locatiemanager en -tig formulieren voordat ik maar een handeling mag verrichten. Mede door deze overkill aan organisatie staat ook de onmisbare inzet van de vrijwilligers en mantelzorgers onder druk. Onze fractie ziet de voordelen van o.a. uitvoering WMO terug op gemeentelijk niveau. Hiermee krijgt de zorg weer een meer menselijk gezicht. Uiteraard blijven we als gemeente wel een faciliterende rol hebben en de raads werkgroep WMO is daar op uitstekende wijze mee bezig. Lokaal Belang is van mening door de zorg weer naar onze inwoners te brengen ook het draagvlak bij onze inwoners wordt vergroot wat weer positief uitwerkt naar onze vrijwilligers en mantelzorgers. En indachtig mijn eerste deel van dit betoog zijn er met name op het onderdeel zorg kansen voor buurtondernemingen waarin vraag en aanbod van zorg dicht bij elkaar komen. Uiteindelijk gaat dit ook leiden tot een reductie van de kosten.

Een soortgelijk verhaal geldt ook voor het welzijnswerk. Dit is een enorm instituut geworden waarin vrijwilligers worden vervangen door professionals en er nauwelijks meer ruimte over blijft voor initiatieven van onderaf. Kinderen kunnen niet meer spontaan spelen maar dit moet georganiseerd worden, het gezellige kopje koffie is vervangen door een soos op vaste tijden.

Mijnheer de voorzitter, ik weet dat ik hiermee chargeer en hiermee het welzijnswerk te kort doe, maar in het kader van 'naoberschap' is op veel plaatsen al bewezen dat onze inwoners zelf ook een hoog organiserend vermogen hebben en er goede activiteiten ontstaan. Laten we het als overheid niet voortdurend over onze burgers hebben maar met onze inwoners activiteiten ontwikkelen. Dit betekent een andere rol voor Fidessa.

De gevolgen van decentralisatie ten aanzien van jeugdzorg en de wet 'werken naar vermogen' zijn nog volstrekt onduidelijk. Hoewel we met het centrum Jeugd en Gezin al een goede aanzet hebben gegeven lijkt het erop dat deze taakvelden het gemeentelijk niveau overstijgen en samenwerking gezocht moet worden. Lokaal Belang heeft zorgen over de ontwikkeling van de Wedeo en de ISWI en vraagt het college om alert te zijn op de voortgang, nieuwe ontwikkelingen en deze tijdig met ons te delen.

Mijnheer de voorzitter, juist dit programma biedt ons als gemeente en inwoners veel kansen, m.n. ten aanzien van het 'naoberschap'. Wel kan het een valkuil zijn dat we dit als gemeente willen opleggen, in onze beleving is elke buurt, kern of wijk uniek en zal dan op haar eigen manier initiatieven ontplooiën. Laten we deze ondersteunen en niet frustreren door allerlei regeltjes en 'ja, maar'

Bij het programma **Oude industrie, cultuur en kunst** constateert de fractie van Lokaal Belang dat dit het enigste programma is waar niet op gekort wordt. Dit bevreemdt ons en we zijn benieuwd naar de onderliggende motieven.

Wat betreft de ontwikkeling van de afbramerij heeft onze fractie in het verleden gezegd het gevraagde krediet nog niet beschikbaar te stellen dit in afwachting van de bijdrage van de provincie. Hetzelfde geldt wat ons betreft straks ook voor de SSP-hal. Mocht de provincie geen middelen beschikbaar stellen en er geen andere externe financiering gevonden wordt betekent dat een pas op de plaats maken. Daarnaast herinneren we u aan de afspraken rondom een sluitende exploitatie van deze ontwikkelingen.

Wat betreft de ontwikkeling van het gebied Engbergen-Paasberg en dan met name het gedeelte tegenover de DRU willen we dit, mede vanwege de financiële omstandigheden, voorlopig bevriezen. Tijdens de behandeling van deze gebiedsvisie hebben we al aangegeven dat eerst bestaande plannen zo veel mogelijk afgemaakt moeten worden en voor bestaande problematiek (i.c. overlast) een oplossing moet worden gevonden. Maar uiteraard, mochten er zich kansen voordoen dan willen we graag dat u hiermee z.s.m. naar de raad komt en ons meeneemt in het vervolgproces.

We zijn het met u eens dat kunst en cultuur belangrijk voor de samenleving zijn. In de nota 'vuur voor cultuur' hebben we daar afspraken over gemaakt maar we willen hier nogmaals benadrukken dat deze nota voor alle kernen, inwoners van onze gemeente geldt en het niet alleen de DRU betreft. Hoewel we in het voorjaar besloten hebben om ca € 100.000,-- op de subsidies te bezuinigen en dit uitgelegd hebben als 'minder meer' bestaat er nogal wat onrust bij de verenigingen. We willen er bij u op aandringen om dit nogmaals op een heldere wijze naar de verenigingen te communiceren. Daarnaast wil Lokaal Belang graag onderzoeken of we tot een nieuw besluit kunnen komen.

Mijnheer de voorzitter, Lokaal Belang is van mening dat in tijden van crisis juist de lokale overheid initiatieven moet nemen. In het programma **energiek ondernemen** heeft u hiervoor aandacht. Deze omschrijving heeft echter een vrij algemene inhoud. De term 'duurzaamheid' geeft 5 miljoen hits! Wij zijn van mening dat we ons moeten onderscheiden van andere gemeenten en hiermee onze bewoners en bedrijven de

mogelijkheid en uitdaging geven om initiatieven binnen onze gemeente te ontwikkelen. Immers naast het nieuwe solar-park zijn er ook particuliere projecten gaande rondom windenergie en biogas.

U geeft aan de bijdrage voor het NME te willen heroverwegen. Onze fractie is van mening dat het NME een meerwaarde heeft voor met name onze jeugd. Door nu te blijven investeren in onze jongeren besparen we op langere termijn kosten op gebieden als natuuronderhoud of zwerfafval. De discussie is dan ook niet wel of geen NME maar hoe deze te financieren. Enerzijds hebben de scholen hierin hun verantwoordelijkheid, anderzijds willen we graag meedenken over hoe dit in te vullen. Een mogelijke oplossing ziet Lokaal Belang om het NME bij de afvalstoffen onder te brengen, immers het milieu is hierin de leidende factor.

Voor een adequate uitvoering van dit programma zoekt u verbindingen, uiteraard met de Regio Achterhoek middels de drie O's, andere overheden maar ook over onze landsgrenzen heen. Een belangrijk thema is hierbij het openbaar vervoer, we willen graag bereikbaar zijn voor werknemers, studenten maar ook andersom, voorzieningen zowel binnen als buiten onze gemeente moeten goed bereikbaar zijn voor onze inwoners. Voor de bereikbaarheid van onze regio is een voortvarende aanpak van N18/A18, het spoor Arnhem-Winterswijk (niet alleen dubbelspoor, maar ook de veiligheid) en een betere grensoverschrijdende infrastructuur van belang.

Ook de vraag vanuit de inwoners van Silvolde om een verkeersluw centrum dient in de komende periode opgepakt te worden.

Goed onderwijs is een basisvoorwaarde om ten volle deel te kunnen nemen aan onze maatschappij. Een groot gedeelte van het onderwijs richt zich op de jeugd en Lokaal Belang constateert dat we binnen onze gemeente een goed en gevarieerd aanbod hebben. Echter er wordt vaak opgemerkt dat we geen HBO in onze regio hebben en hierdoor jongeren uit onze omgeving vertrekken. Daarnaast is er een grote groep volwassenen die na hun studie of vanuit hun werkzaamheden behoefte hebben aan een vervolg op hun opleiding. Het aanbieden van meer onderwijs vanuit 'stenen' lijkt niet realistisch maar het onderwijs maakt krachtige ontwikkelingen door zoals 'leren op afstand'. Dit moet toch perspectief geven om samen met hoog gekwalificeerde bedrijven binnen onze omgeving een onderwijsconcept te ontwikkelen waarin leren en werkervaring verbonden gaan worden.

Als laatste programma staat **kwaliteit in dienstverlening en bestuur**. Eigenlijk hebben we dit thema al voor een belangrijk gedeelte in het eerste gedeelte besproken wat betreft de betrokkenheid van onze inwoners. Samen met onze inwoners de richting bepalen en waar mogelijk betrekken bij oplossing en uitvoering, nogmaals de burger niet alleen als consument maar ook als producent.

Het is een open deur als het over dienstverlening gaat, natuurlijk moet deze goed zijn, zowel in persoonlijke contacten middels loket, brieven e.d. maar ook digitale dienstverlening. Toch zijn we telkens weer verbaasd over de hoge, vaak onvoorziene, kosten van ICT. Wellicht biedt verdergaande samenwerking hiervoor een oplossing. Ten aanzien van samenwerking refereert u regelmatig aan samenwerking met de gemeente Doetinchem, op zich niets op tegen maar we zijn juist bezig om de Regio Achterhoek als een sterk samenwerkingsverband op de kaart te zetten. Het lijkt dan ook logisch als eerst hier een samenwerking gezocht wordt in plaats van met individuele gemeenten.

Burgerparticipatie is een speerpunt van uw beleid met daarbij een aantrekkelijke en heldere communicatie. Voor Lokaal Belang blijft dit een belangrijk aandachtspunt, we zijn hier nog niet sterk in. We zijn niet altijd even gelukkig met de timing van communicatie en blijft het toch vaak eenrichtingsverkeer wat hieruit straalt. Betrek onze inwoners graag tijdig bij nieuw beleid en nieuwe ontwikkelingen.

De organisatie krijgt te maken met ZeroBasedBudgetting (ZBB). Afdelingen, diensten zijn doorgelicht. Er is kritisch gekeken naar wat doen we en wat moeten we doen? Hoewel de ZBB gericht is op anders, efficiënter werken heeft dit ook personele consequenties. Uiteraard levert dit een spanningsveld voor de medewerkers in onze organisatie en we verwachten van u dat met grote zorgvuldigheid dit proces doorgevoerd wordt, dat we daar als raad voortdurend en tijdig bij betrokken zijn, met name daar waar het gaat om de vraag 'wat moeten we doen?'

Mijnheer de voorzitter, als laatste onderdeel van deze beschouwing nog wat financiële aspecten.

Naast de geplande bezuinigingen, of volgens de nieuwste terminologie 'kantelingen' blijft er ruimte over om te investeren. Lokaal Belang vindt dit belangrijk omdat we anders stil blijven staan en dit zeer snel omslaat achteruitgang en verpaupering. We willen voor de kernen niet meer terug naar de situatie van voor 2005.

Wat betreft de woonlasten voor onze inwoner blijven we vasthouden aan een stijging van 3,5% OZB maar dankzij een forse besparing op de afvalheffing dalen per saldo de werkelijke kosten voor onze inwoner. Het lijkt misschien paradoxaal, een enorme bezuinigingsoperatie waarvan de kosten niet op de burger verhaald worden. Tevens constateren we dat na jaren van getouwtrek nu gelukkig de eerste fase afschaffing hondenbelasting ingeboekt is.

Net als iedere andere gemeente heeft het grondbeleid grote impact op de begroting. Voor een aantal grondstukken moet een nieuwe bestemming gezocht worden. Lokaal Belang blijft van mening om, daar waar bestemmingsplannen aan de orde komen, op dat moment te beslissen wat we met de boekwaarde van die gronden doen. Dit kan zijn handhaven, bijstellen of afboeken maar dan wel gebaseerd op reële argumenten.

Na een uitgebreide inventarisatie van bezittingen (in het kader van eerder opgemaakte opmerkingen over het mogelijk afstoten van vastgoed) zijn de stille reserves behoorlijk gestegen. Samen met de algemene reserve vormt dit een meer dan behoorlijke buffer welke de minimale norm ruimschoots overstijgt.

Hoewel in onze beleving deze begroting aan de technische criteria zoals gesteld door de provincie voldoet zijn we wel benieuwd naar de reacties van de provincie zoals die gegeven zijn tijdens het vooroverleg om tot deze begroting te komen.

Mijnheer de voorzitter, met deze bijdrage heb ik niet geprobeerd om de verschillen op te zoeken maar juist naar het gemeenschappelijk belang van de raad ten opzichte van onze inwoners gezocht. Dit zou kunnen leiden tot een veranderende rol van inwoner en gemeenteraad. Ik heb voldoende vertrouwen in deze raad om kritisch naar elkaar toe, maar sterk naar buiten de Oude IJsselstreek als een gemeente te profileren waar het goed wonen, werken en verblijven is.

Tot zover in eerste termijn